

Proba de evaluare formativă pe etape presupune aprecierea prin descriptori, dat fiind faptul că se apreciază comportamentul performanțial al elevului, manifestat în cadrul realizării probei, se vizează modul în care elevul atinge succesul scontat: independent, ghidat de învățator sau cu mai mult sprijin. Este o abordare calitativă care nu se bazează pe numărul de greșeli comise de elev, dar se centrează pe copilul concret. La realizarea probei de evaluare, elevul poate comite mai multe greșeli, majoritatea având aceeași cauză. Identificarea cauzelor și aprecierea gravității acestora sunt importante pentru a combate ulterior greșelile constatate.

Remedierea procesului didactic și îmbunătățirea învățării este determinată de ghidarea elevilor către atingerea obiectivelor, prin aprecierea aspectelor pozitive și a potențialului acestora. Evaluarea formativă este puntea dintre predare și învățare. Ea reprezintă modalitatea prin care ne putem da seama ce efect a avut predarea asupra elevilor, pentru a putea planifica următorii pași. Utilizarea evaluării pentru a îmbunătăți învățarea este evaluare formativă.

Bibliografie:

1. Evaluarea formativă prin prisma abordărilor psihopedagogice, 2019, nr.9 (129), Seria „Științe ale educației, ISSN 1857-2103, ISSN on-line 2345-1025, p.32-39.
2. MIHĂESCU, M. Dezvoltarea profesională a cadrelor didactice din mediul rural prin activități de mentorat, Modulul 2 Evaluarea formativă în contextul învățării, 2011.
3. BOSTON, C. ERIC Clearinghouse on Assessment and Evaluation College Park, ED470206, 2002.
4. SHIRLEY, C. Unlocking Formative Assessment, 2001, ISBN-10: 0340801263, 160p.

EVALUAREA COMPETENȚEI METACOGNITIVE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL GIMNAZIAL

Mariana TOMA, doctoranda, <https://orcid.org/0000-0002-4892-5382>, România

CZU: 373.5.091.27

DOI: 10.46727/c.04-05-11-2022.p223-227

Rezumat: Articolul abordează problema evaluării competenței metacognitive. În lucrarea sunt prezentate diverse modalități de evaluare a acesteia, sunt două modele de grile.

Cuvinte cheie: competența metacognitivă, evaluare, modalități de evaluare.

Abstract: The article addresses the issue of assessing metacognitive competence. The paper presents various ways of evaluating it, there are two models of grids.

Keywords: metacognitive competence, assessment, assessment methods.

Cultivarea metacogniției, “verigă lipsă din învățarea școlară”, după Nicholls (2003), poate însemna exact cultivarea “celui de-al șaptelea simț”, a ceea ce diferențiază indivizii în privința performanțelor lor, alături de alți factori cum ar fi inteligența, memoria, atenția, dar și motivația,

anxietatea, atitudinea față de activitatea de învățare, fără a exclude diferențele datorate vârstei, genului sau contextului social în care are loc învățarea [4, p. 5].

Competența metacognitivă este esențială în activitatea didactică și profesorii ar trebui să o dezvolte la ei înșiși și la elevi. Așadar, mai întâi *metacogniția* ar trebui să fie asimilată de profesori și apoi aplicată în metodele de predare-învățare-evaluare, în construirea manualelor școlare și practică zi de zi, la toate disciplinele.

Așadar, Delvolve “enumeră câteva dintre *competențele metacognitive* pe care elevii trebuie să le utilizeze pe parcursul școlarității : a ști să observe, a ști să fie atent, a ști să-și controleze emoțiile, a ști să utilizeze ceea ce a memorat, a ști să raționeze, a ști să înțeleagă și să învețe. Formarea și dezvoltarea acestor competențe nu se poate realiza decât prin plasarea elevilor în contexte educaționale numeroase și variate în care să le poată exersa ” [5, p. 32-33].

Una dintre problemele de bază ale studiului în domeniul metacogniției este crearea și utilizarea unor măsurători ale capacității metacognitive. Evaluarea metacogniției este o provocare din cauza mai multor motive:

- “*nu este direct observabilă*. Una dintre dificultățile întâmpinate de cercetători în evaluarea metacogniției este aceea că metacogniția nu este direct observabilă la elevi, deci instrumentele ce pot fi utilizate se bazează mult pe capacitatea respondenților de a-și identifica singuri nivelul conștientizării metacognitive .
- poate fi confundată în practică atât cu abilitățile verbale, cât și cu capacitatea memoriei de lucru.
- măsurătorile existente tind să se centreze pe anumite concepte și să fie decontextualizate față de învățarea din școală ”[4, p. 18].

F. Mogonea în lucrarea sa *Premise teoretice și metodologice ale valorificării metacogniției în activitatea didactică* inventariază „modalitățile de măsurare a metacogniției, fie standardizate, fie nu”, dintre care:

- *teste prospective* (Prospective Assessment of Children-PAC);
- *teste retrospective* (Retrospective Assessment of Children-RAC), acestea fiind considerate, în literatura de specialitate, *tehnici off-line*;
- teste care combină ambele modalități de evaluare (The Evaluation and Prediction Assessment – EPA2000; Inventarul de evaluare metacognitivă, Schraw și Dennison, 1994);
- protocoale de inventariere, analiză a gândirii cu voce tare (Thinking-aloud protocol analysis-TAP), ultimele fiind considerate *tehnici on-line* de evaluare (Desoete, 2008);
- sarcini pentru stimularea gradului de conștientizare, jurnale, autobiografii, meditații simulate (Schraw and Impara, 2000) [5, pag. 172].

Dintre *metodele on-line*, „cel mai des folosită metodă, dar și cea mai reprezentativă pentru această categorie este *protocolul gândirii cu voce tare*. Alte metode sunt: observația sistematică (realizată de cadrul didactic) sau hărțile conceptuale, interogatoriul privind procesul gândirii, lectura reflexivă, listele de verificare. Majoritatea cercetătorilor preferă însă evaluarea retrospectivă a conștientizării metacognitive, realizată, în primul rând, prin chestionare și jurnale reflexive, apoi interviuri structurate sau semi-structurate, reflecții asupra activității desfășurate [idem, p. 28].

Deși în practică sunt utilizate mai multe *metode de măsurare a metacogniției*, fiecare metodă are avantaje și limite. Henter R. în lucrarea *Metacogniția, o abordare psiho-pedagogică* precizează că „cele mai utilizate instrumente de stabilire a nivelului conștientizării metacognitive îmbracă *forma chestionarelor de auto-raportare a metacogniției*. Schraw și Moshman susțin metodele de auto-raportare verbale, deoarece acestea permit cercetătorilor să aibă acces la aspecte ale gândirii care nu sunt direct observabile. De asemenea, *interviurile și rapoartele verbale* sunt metode populare de evaluare a activității metacognitive. Deși astfel de instrumente de evaluare pot depăși dificultățile prezentate de chestionare, există totuși posibilitatea ca participanții să nu fie conștienți de procesele lor mentale și/sau să nu fie în măsură să exprime verbal aceste procese “ [4, p.28].

Toate aceste instrumente au și avantaje, și dezavantaje. De exemplu, folosirea *interviurilor sau tehnicilor bazate pe gândirea cu voce tare* nu îi avantajează pe elevii care au dificultăți de verbalizare a răspunsurilor. Utilizarea chestionarelor are avantajul posibilității aplicării lor unui număr mare de elevi, dar acestea nu reușesc să ofere o analiză de profunzime a convingerilor subiecților.

F. Mogonea propune în lucrarea ei de referință două chestionare: unul pentru elevi și altul pentru cadre didactice:

Grilă de monitorizare a progreselor elevilor privind formarea competenței metacognitive și autoevaluative - pentru elevi [5, p. 197]:

Nr. crt.	Criterii	Autoevalua-rea 1	Autoevalua-rea 2	Autoevalua-rea 3	Autoevalua-rea 4	Autoevalua-rea 5
1.	Răspunsul meu coincide cerințelor sarcinii date					
2.	Utilizez corect conceptele cheie					
3.	Pot exprima exact ce doresc, într-o formă corectă, coerentă, expresivă					
4.	Pot surprinde elementele esențiale ale temei date					
5.	Identific etapele parcurse în rezolvarea sarcinii					
6.	Sesizez ușor greșelile făcute					

7.	Identific cu ușurință aspectele reușite ale răspunsului meu					
8.	Pot anticipa obstacolele posibile					
9.	Depășesc cu ușurință obstacolele întâlnite					
10.	Întrevăd posibilități de îmbunătățire a performanțelor					
11.	Sesizez progresele făcute					
12.	Mă motivez adecvat pentru activitate					
13.	Mă implic corespunzător în rezolvarea unor sarcini					
14.	Apreciez corect calitatea răspunsului dat					
15.	Mă raportează adecvat la criteriile de notare					
16.	Pot anticipa corect nota primită					
17.	Cooperez corespunzător cu colegii					
18.	Apreciez corect rezultatele colegilor					

Notă: Pentru fiecare criteriu, se acordă o valoare de la 1 la 5, altfel:

1=Foarte mult; 2=Mult; 3=Puțin; 4=Foarte puțin; 5=Deloc

Grilă de monitorizare a progreselor elevilor privind formarea competențelor metacognitive și autoevaluative - pentru profesori [ibidem, p. 198]

Nr. crt.	Criterii	Autoevaluare 1	Autoevaluare 2	Autoevaluare 3	Autoevaluare 4	Autoevaluare 5
1.	Identificarea corectă a aspectelor reușite ale învățării					
2.	Identificarea corectă a greșelilor proprii					
3.	Analiza critică a activității					
4.	Identificarea modalităților de îmbunătățire a aspectelor nereușite ale răspunsului dat					
5.	Anticiparea corectă a notei obținute					

Notă: Pentru fiecare criteriu, se acordă o valoare de la 1 la 5, altfel:

1=Foarte mult; 2=Mult; 3=Puțin; 4=Foarte puțin; 5=Deloc

Dezvoltarea abilităților metacognitive conduce nu doar la progrese în învățare, dar și la posibilitatea de a transfera aceste abilități în alte domenii școlare sau din afara școlii. Îi ajută pe elevi să capete încredere în ei, să se poată evalua și să devină autonomi în folosirea căilor de acces spre cunoaștere.

Bibliografie:

1. ANDERSON, Neil. J, 2002 – ERIC Digest: *The Role of Metacognition in Second Language Teaching and Learning*, <http://www.cal.org/ericell/digest/110anderson.html>
2. BOTGROS, I., FRANȚUZAN, L., SIMION, C. Competența de cunoaștere științifică – sistem optimizator. Ghid metodologic. Chișinău: Tipografia “Cavaioli” , IȘE, 2015.
3. CERGHIT, I. Sisteme de instruire alternative și complementare. Structuri, stiluri și strategii. Iași: Polirom, 2008.
4. HENTER, R. Metacogniția. O abordare psihopedagogică. Cluj: Presa Universitară Clujeană, 2016.
6. MOGONEA, F. Premise teoretice și metodologice ale valorificării metacogniției în activitatea didactică. Craiova: Editura Sitech, 2014.

EVALUAREA ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR

Mihaela TRANDAFIR, profesor în învățământul primar,

Școala Gimnazială Găgești, Bolotești-Vrancea, România

<https://orcid.org/0000-0002-6555-8617>

CZU:373.3.091.27

DOI: 10.46727/c.04-05-11-2022.p227-232

Rezumat. Evaluarea se împletește strâns cu procesul de predare- învățare, exercitându-se, practic, concomitent și integral cu acestea și reprezintă astfel o modalitate originală de transmitere și însușire de cunoștințe, de formare de competențe, capacități, abilități, comportamente, atitudini, etc. Astfel, evaluarea tinde să ajungă de la demersurile de constatare, descriere și la cele de estimare, explicare și prefigurare de decizii ameliorative, de optimizare a proceselor educaționale. Evaluarea rezultatelor elevilor are efecte pozitive asupra activității lor, îndeplinind un rol de „supraveghere” a activității de învățare a acestora, prin faptul că o direcționează înspre conținuturile esențiale și determină stilul adecvat de învățare, o susține motivațional și o stimulează prin „intrări pozitive”, îi antrenează pe elevi într-o activitate susținută. De asemenea, controlul sistematic oferă elevilor un feed-back operativ asupra performanțelor atinse și-i ajută să determine conștient și obiectiv în ce măsură acestea corespund obiectivelor pedagogice stabilite. Trebuie să înregistrăm mereu progresele pe care le fac elevii în procesul de învățare. De aceea, evaluarea este menită să ne sprijine pentru a îmbunătăți învățarea, nu să probeze că elevii au învățat ceva anume (și cât anume) ca și informație. Din aceste motive profesorii trebuie să folosească atât evaluarea formativă (pentru procesul de predare – învățare), cât și evaluarea sumativă (pentru „produsele” care rezultă în urma învățării).

Abstract. The assessment is closely intertwined with the teaching-learning process, practically being carried out simultaneously and integrally with them. Evaluation thus represents an original way of transmitting and acquiring knowledge, training skills, capacities, abilities, behaviors, attitudes, etc. Thus, the evaluation tends to reach from the steps of ascertainment, description and those of estimation, explanation and foreshadowing of ameliorative decisions, to optimize the educational processes.

The evaluation of students' results has positive effects on their activity, fulfilling a role of "supervision" of their learning activity, by the fact that it directs it towards the essential contents and determines the